

ย้อนมอง...สามชุกตลาดร้อยปี ...กว่าจะ=ดีแบบนี้

ในโอกาสครบรอบรางวัลอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ชุมชนสามชุกตลาดร้อยปี

ข้อเสนอ...สามชุกตลาดร้อยปี กว่าจะถึงวันนี้

“ในโอกาสรับมอบรางวัล อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ชุมชนสามชุกตลาดร้อยปี”

เรียบเรียงโดย

พรธณงาม เก้าธรรมสาร

ปรีดา คงแป้น

สนับสนุนโดย

โครงการศึกษามรดกทางประวัติศาสตร์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

: กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุก

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.)

กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

มูลนิธิชุมชนไท

คำประกาศจากยูเนสโก

โครงการอนุรักษ์ชุมชนย่านตลาดเก่าสามชุกประสบความสำเร็จอย่างสูง บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และในเชิงกายภาพ จนองค์กรสหประชาชาติเพื่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (UNESCO) ได้มอบรางวัล “Award of Merit” ให้ในปี พ.ศ. 2552 นี้ คณะกรรมการผู้พิจารณาตัดสินผลได้ยกย่องการอนุรักษ์ชุมชนย่านตลาดเก่าสามชุกนี้ว่า

“โครงการอนุรักษ์ชุมชนย่านตลาดเก่าสามชุกนี้ได้รับรางวัล Award of Merit เนื่องจากแผนฟื้นฟูของโครงการสามชุกนี้ได้แสดงออกถึงวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และแนวทางที่แสดงถึงการร่วมมือกันของหน่วยงานท้องถิ่น จนสามารถผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจมาได้ โครงการนี้ทำให้เกิดความตระหนักในวงกว้างของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานขึ้นมาจากรากหญ้า และมีคุณสมบัติที่จะเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ชุมชนทางประวัติศาสตร์แห่งอื่นๆ ในประเทศไทยได้”

ความคิดเห็นของคณะกรรมการยูเนสโกได้สรุปชัดเจนจนเป็นที่ประจักษ์แล้วในแนวทางการจัดทำแผนการอนุรักษ์โดยกระบวนการภาคประชาชนที่มีศักยภาพในการที่จะประยุกต์ใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในระดับต่างๆ ของประเทศไทยสืบไปได้

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
สำนักงานประจำภูมิภาค ภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

*Asia-Pacific
Heritage*
AWARDS

UNESCO Heritage Awards Ceremony

11 December 2009

Samchuk Community and Old Market District, Suphanburi

(Award of Merit 2009)

Address by Dr Molly Lee

UNESCO Bangkok Director a.i.

Asia and Pacific Regional Bureau for Education

Your Excellency, Prime Minister of Thailand, Governor of Suphanburi, Representative of the Samchuk Community and Old Market District Committee, Members of the project team, Residents of Samchuk, Ladies and gentlemen.

We are gathered here today to honor the outstanding achievements in the restoration of the **Samchuk Community and Old Market District** in **Suphanburi** which has won an **Award of Merit** in the 2009 UNESCO Asia-Pacific Heritage Awards for Culture Heritage Conservation.

On behalf of UNESCO, I am very honoured to officially present the Award to the project team members and key

figures in Suphanburi who have ensured the successful conservation of this important heritage complex.

As you may know, the UNESCO Asia-Pacific Heritage Awards recognize private sector efforts that have successfully conserved buildings of heritage value in the region. UNESCO believes that recognizing private efforts to restore and adapt historic structures will encourage other property owners to undertake conservation projects within the community, either independently or by seeking public-private partnerships.

Over the past ten years of this Awards programme, the winning projects have had a tremendous impact on conservation in their neighborhoods and in their countries. Many winning projects have set new technical standards in conservation. Others have provided an inspiring demonstration of the political feasibility of conserving historic buildings. And most importantly, the winning projects have shown beyond a doubt that conservation should be a shared responsibility between the government and civil society.

In Thailand, UNESCO has recognized a range of projects for their outstanding conservation works. This ranges from palace structures, such as Phra Racha Wang Derm Palace and the Tamnak Yai at Devavesm Palace, to community conservation projects – namely Wat Sra Tong in Khon Kaen, Wat Pongsanuk in Lampang, the Amphawa Canal Community in Samut Songkram,

and of course the Samchuk Community and Old Market District here in Suphanburi.

The 2009 Heritage Awards Jury, composed of conservation experts from all around the region, praised the conservation of the Samchuk Community and Old Market District most highly. Please allow me to share with you the official Jury citation:

Once in serious socio-economic decline, the Samchuk Community and Old Market District has been successfully revitalized through the far-sighted vision and cooperation of the local residents.

The conservation work has been undertaken in a holistic way, including not only the heritage architecture, but also the living heritage of this historic commercial hub, thus contributing to a more comprehensive understanding of the site's value as a cultural heritage resource for the community. The community has been the main driving force for the project at all levels, from setting policy to establishing urban design guidelines.

The full restoration of three major historic buildings into living museums and neighborhood centres provides a focal point for the urban district of wooden shophouses. The project will have a major impact in raising awareness about grassroots heritage conservation and is an important model for empowering other historic communities in Thailand.

Let me express our congratulations to the Samchuk Community and Old Market Committee, which has worked in partnership with municipal authorities and government agencies such as the Fine Arts Department. Through the leadership and vision of the local leaders and residents, this project has catalyzed interest in the historic heritage of Suphanburi Province and, indeed, in historic market towns all around the country.

In closing, let me express once again our congratulations to the project team for their successful efforts, to the conservation team for their high professionalism, and to the community of Samchuk and Old Market District for their excellent cooperation and support.

It is our hope that this Award will continue to inspire future conservation efforts in Suphanburi and in other heritage properties and historic towns and neighborhoods all around Thailand.

It is my great honour at this time to officially present the 2009 Award of Merit for the UNESCO Asia-Pacific Heritage Awards for Culture Heritage Conservation to the Samchuk Community and Old Market District.

Thank you

DRAFT 23 Nov 2009

สาส์นแสดงความยินดี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

นายธีระ สลักเพชร

ปัจจุบันความตื่นตัวเกี่ยวกับการพลิกฟื้นตลาดเก่าเป็นไปอย่างคึกคัก ทั้งตลาดในน้ำและตลาดบนบก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังคงเห็นคุณค่าและโยยหาในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังเลือนหายไป

กระบวนการอนุรักษ์และฟื้นฟูตลาดร้อยปีสามชุก จนทำให้ตลาดเก่าที่ซบเซาไปแล้วพลิกฟื้นชีวิตกลับคืนมาใหม่ได้นั้น เป็นความงดงามที่น่าชมเชยยิ่งเพราะใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาล วัด โรงเรียน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาเกื้อหนุน จนทำให้ตลาดสามชุกกลายเป็น “ตลาดมีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

ชาวสามชุกได้ช่วยกันสืบค้นประวัติศาสตร์ การฟื้นฟูภูมิปัญญา และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า และสุดท้ายกลายเป็นผลต่อกรฟื้นฟูของเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในย่านสามชุกเป็นอย่างมาก

วันนี้ตลาดเก่าสามชุกกลายเป็นต้นแบบที่น่าศึกษาในการฟื้นฟูจิตวิญญาณของชุมชน แต่สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือชาวบ้านที่ทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดพลังที่เข้มแข็งจนสามารถร่วมกันผลักดันเป้าหมายให้บรรลุผลได้ในที่สุด และกลายเป็นรูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในโอกาสที่ตลาดร้อยปีสามชุกได้รับรางวัลจากยูเนสโก ผมขอแสดงความยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอให้ชาวสามชุกทุกท่านได้ภูมิใจว่า การอนุรักษ์ฟื้นฟูตลาดร้อยปีสามชุก มิใช่เกิดประโยชน์เฉพาะของคนสามชุกเท่านั้น หากแต่เป็นตัวอย่างของกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ที่สำคัญคือตลาดแห่งนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของลูกหลานไทยทั่วประเทศ

นายธีระ สลักเพชร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำนิยาม

รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม

ตลาดสามชุก : พิพิธภัณฑน์มีชีวิต โดยคนสามชุก เพื่อคนสามชุก

จากประสบการณ์ในการเรียนรู้และทำงานของข้าพเจ้าเกี่ยวกับพิพิธภัณฑน์ที่ท้องถิ่นนั้น พิพิธภัณฑน์ที่สร้างขึ้นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชีวิตวัฒนธรรมของคนในสังคมท้องถิ่นเพิ่งเกิดขึ้นราว ๑๐ กว่าปีมานี้เอง โดยเริ่มตั้งแต่พิพิธภัณฑน์วัดม่วงของคนบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นพิพิธภัณฑน์ที่แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนอย่างมากมาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร อันเป็นองค์กรของรัฐก็ตาม แต่ก็เกิดขึ้นจากสำนึกรักมาตุภูมิของผู้คนในท้องถิ่น และคนในท้องถิ่นมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง ไม่ใช่ขอรับ (บริจาค) หรือองค์กรอื่นๆ มาทำให้ เป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนไหวของคนในท้องถิ่นอื่นๆ ที่อยากมีพิพิธภัณฑน์ของตนเองบ้าง อย่างเช่น พิพิธภัณฑน์เขายี่สาร อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พิพิธภัณฑน์วัดหนองชาวบ้านหนองขาว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และพิพิธภัณฑน์วัดจันเสน ตำบลจันเสน อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

พิพิธภัณฑน์ที่ท้องถิ่นที่กล่าวมานี้มีลักษณะที่แตกต่างจากพิพิธภัณฑน์ท้องถิ่นอื่นๆ ทั้งที่มีมาก่อนและเกิดขึ้นใหม่ ในลักษณะที่เป็นพิพิธภัณฑน์ซึ่งเน้นความรู้ในเรื่องชีวิตวัฒนธรรม ไม่ใช่ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นเรื่องที่มักอยู่นอกเหนือการรับรู้และประสบการณ์ร่วมกันของคนในสังคมท้องถิ่นที่มักเป็นพิพิธภัณฑน์แสดงศิลปวัตถุที่ใครๆ ซึ่งเป็นคนนอกสังคมท้องถิ่นมาสร้างให้และทำให้ก็ได้ โดยเฉพาะบรรดาพิพิธภัณฑน์ทั้งหลายของทางรัฐและเอกชนอื่นๆ โดยที่ชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ แต่

พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นที่เน้นชีวิตวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งนั้น คนข้างนอกทำไม่ได้ นอกจากมาช่วยเหลือและส่งเสริมในด้านความรู้ เทคนิควิธีการและเงินทุน อย่างเช่น มูลนิธิชุมชนไท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง และมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ เป็นต้น แต่เนื้อหาและความรู้ในเรื่องชีวิตวัฒนธรรมที่เป็นองค์รวม อันมีลักษณะการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ไม่มีทางที่ ผู้วิเศษจากภายนอกจะมารังสรรค์ให้ได้ เพราะต้องประดิษฐ์คิดต่ออยู่เสมอ รวมทั้งการแก้ไขความขัดแย้งอันเป็นปกติวิสัยของสังคมมนุษย์ การสร้างความรู้และจัดการความรู้ทางชีวิตวัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้พิพิธภัณฑที่ ตลาดสามชุกเป็นพิพิธภัณฑที่มีชีวิต เพราะเมื่อคนจากภายนอกที่เข้ามา ชม นั้น ไม่ได้เพียงเห็นและเรียนรู้จากสิ่งของที่จัดแสดงแต่เพียงอย่างเดียว หากได้แลเห็นความเคลื่อนไหวของคนสามชุกในทางสังคมวัฒนธรรมและ เศรษฐกิจตลอดเวลา

แต่การสร้างความรู้และความคิดริเริ่ม ตลอดจนการจัดการความรู้ ทั้งในเรื่องอนุรักษ์และพัฒนาชีวิตวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องอย่างมีชีวิตชีวานี้ หาได้เกิดขึ้นโดยง่าย หากไม่มีสำนึกร่วมของชุมชน (sense of community) ที่ผลักดันและกระตุ้นให้คนในชุมชนรวมพลังกันในการดำเนินงาน ในลักษณะที่เป็นองค์รวมภายในที่มุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน พิพิธภัณฑที่ ท้องถิ่นหลายแห่งอ่อนแรงและล้มเลิกไปก็เพราะขาดองค์รวมภายในที่ ทำหน้าที่จัดการในเรื่องนี้ โดยเฉพาะพิพิธภัณฑที่ “คนใน” คิดไม่เป็น เอาแต่รอพึ่งการฟื้นฟูจากภายนอกเพียงอย่างเดียว พิพิธภัณฑที่ตลาดสามชุก มีองค์กรดังกล่าวที่ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีสติปัญญาและความรู้ที่มีจิตสำนึก ในความเสียสละอย่างสูง มาร่วมกันช่วยคิดช่วยทำ ช่วยแก้ไขกันอย่าง สมานฉันท์ มีทั้งการค้นคว้าสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นโดยไม่ต้องพึ่งคนนอก เพื่อนำมาพัฒนาในเรื่องการสร้างสำนึกและการสื่อให้ คนนอกเข้ามาเรียนรู้ จนทำให้คนในชุมชนสามชุกแทบทุกคนรู้จักรากเหง้า

ของตนดี และสามารถเป็นมรดกเทศก์บรรยายชีวิตวัฒนธรรมของคนสามชุก แต่อดีตจนปัจจุบันได้อย่างภาคภูมิใจ นับเป็นความสำเร็จที่เห็นชัดเจนว่า การเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตของตลาดสามชุกนั้น เป็นสิ่งที่คนสามชุกสร้างขึ้น โดยคนสามชุกและเพื่อคนสามชุกโดยแท้ ดังเป็นที่ประจักษ์แก่คนภายนอก ที่เข้ามาเยือนว่า การเข้ามาเที่ยวและจับจ่ายซื้อของในตลาดสามชุกนั้น ไม่ใช่แต่เพียงซื้อ “ของ” ได้ “ของ” อย่างเช่นการซื้อจากตลาดในปัจจุบัน แต่ได้แลเห็น “คน” และ “ชีวิต” ของคนสามชุกแต่อดีตจนปัจจุบันรวมไปด้วย เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเลยที่ตลาดร้อยปีสามชุก จะได้รับรางวัลยูเนสโกในเรื่องอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก

ในส่วนตัวของข้าพเจ้าชื่นชมและยินดีด้วยกับรางวัลเกียรติยศของ ยูเนสโกครั้งนี้ เพราะเกิดจากการยอมรับและยกย่องว่าเป็นผลงานของคนใน ชุมชนท้องถิ่นโดยแท้ เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจกว่าการเป็นมรดกโลกที่เกิดจากการ สร้างสรรค์ขึ้นโดยคณะกรรมการมรดกโลกที่หลายๆ แห่งทั้งในประเทศและ นอกประเทศกระสันอยากจะได้ในทุกวันนี้

รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม
มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาธรรมแห่งชาติ

“ตลาดสามชุก ตลาดร้อยปี” เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากยังคงมีกลิ่นอายของบรรยากาศตลาดโบราณ อาคารบ้านเรือนซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ นอกจากนี้ สามชุกยังมีความโดดเด่นในเรื่องราวความเป็นมา พัฒนาการ การปรับตัวและเปลี่ยนแปลงที่นับเนื่องจากอดีต อันเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงตามเส้นทางการค้าขาย และความสัมพันธ์กับผู้คนทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้พิจารณาและสนับสนุนโครงการศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนกระบวนการและปัจจัยเงื่อนไขในการฟื้นฟูตลาดร้อยปี การเก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ

สำนักงานฯ คาดหวังว่า คณะผู้ดำเนินโครงการ ซึ่งได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ ภาคีเครือข่ายและคนในชุมชน จะสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเจตจำนงที่ตั้งมั่นไว้ เพื่อการ

แบ่งปันและเผยแพร่ความรู้จากการถอดบทเรียนและประสบการณ์การ
พัฒนา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับคนสามชุกในการสร้างสำนึกรักและ
หวงแหนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาเกี่ยวกับสามชุกของผู้คนที่มาเยี่ยมชม รวมทั้งการเรียนรู้
และปรับใช้ของเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

(นายสมชาย เสียงหลาย)

เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

คำนำ มูลนิธิยุคนิไท

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย และความหลงใหล
ในวัฒนธรรมตะวันตก ชาวตำบลสามชุก คนเล็กคนน้อย ผู้ไร้เงินและ
อำนาจ ได้ลุกขึ้นมาร่วมมือกัน ต่อต้านความพยายามที่จะเปลี่ยนอาคาร
ไม้เก่าแก่ในตลาดโบราณให้เป็นที่ตั้งทันสมัย

ด้วยความรักและห่วงใยในศิลปวัตถุที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และ
วัฒนธรรมวิถีชีวิตที่สืบทอดต่อกันมากกว่าร้อยปี ชาวสามชุกได้ใช้เวลา
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 จนถึงทุกวันนี้ ร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูตลาดเก่าที่
ซบเซาและทรุดโทรม ให้กลับมาเป็น “ตลาดมีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
เป็นที่นิยมชมชอบของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษา
ดูงานการพัฒนาและเป็นที่ยอมรับยกย่องของนานาชาติ จนได้รับรางวัล
“Award of Merit” จากองค์การ UNESCO

ความสำเร็จและกระบวนการทำงานของชาวสามชุก ไม่เป็นเพียง
สิ่งที่น่านิยมและสรรเสริญเท่านั้น หากแต่เป็นตัวอย่างและบทเรียน
ที่สำคัญในด้านอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนท้องถิ่น
ทั้งหลาย ตลอดจนหน่วยงานของรัฐที่นำไปพิจารณาและปรับใช้ในท้องถิ่น
ต่างๆ ทั่วประเทศไทย

หนังสือสั้นๆ หรือบทความยาวๆ เล่มนี้ที่เขียนขึ้นโดยอาจารย์
พรธรมงาม เก่าธรรมสาร นักประวัติศาสตร์ และนางปริดา คงแป้น
ผู้จัดการมูลนิธิยุคนิไท บรรยายในภาษาที่เรียบง่ายและกระชับ กระบวน

การของชาวสามชุกในการรื้อฟื้นตลาด เศรษฐกิจ ความเป็นชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์อาคารที่มีรูปทรงทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่และมีศิลปะการสลักไม้ที่งดงาม

คำบรรยายนี้แสดงให้เห็นว่า ท่ามกลางการห่อความเป็นสมัยใหม่ และทิ้งของเก่า ที่แพร่สะพัดไปทั่วสังคมไทย ยังมีคนธรรมดา ราษฎร ในท้องถิ่นชนบทที่รักและหวงแหนวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นชุมชนที่มีมาแต่อดีตของตน และยินดีที่จะร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองจากฐานราก ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาบรรพชน

สำนึกอันน่าชื่นชมนี้ ได้ทำให้ชาวสามชุกมีความเห็นร่วมกันว่า ให้อนุรักษ์ตลาดสามชุกไว้เป็นมรดกและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น พันฟูเศรษฐกิจของตลาดโดยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แทนที่จะเห็นด้วยกับนโยบายและความประสงค์ของเจ้าที่ดินกรรมธนากรักษ์ที่จะรื้อตลาดเก่าและสร้างใหม่

กระบวนการฟื้นฟูชุมชนและตลาดสามชุกนี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและเรื่องราวในอดีต ซึ่งนอกจากจะชักจูงคนจำนวนมาก ผู้เฒ่าแก่ ครูและนักเรียน ให้เข้ามาร่วมในการพัฒนาได้แล้ว ยังสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาวชุมชนและให้แนวทางในการจัดกิจกรรม เช่น งาน **“อร่อยดีที่สามชุก”**

การพัฒนาที่สามชุกนี้ เป็นตัวอย่างที่ดีของความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่นๆ และหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งเอื้อให้งานของชุมชนนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าบทบาทขององค์กรเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนจาก สสส. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ) นั้น เป็นไปในด้านส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหลัก ในด้านการวิจัยหาข้อมูล ในด้านการจัดการ ในด้านการศึกษา

จากการแลกเปลี่ยนดูงาน และทำหน้าที่ช่วยประสานงานเชื่อมโยง ชุมชนกับนักวิชาการ ส่วนบทบาทหน่วยงานท้องถิ่น คือเทศบาลนั้น เป็นผู้อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนริเริ่มขึ้น และดำเนินการ จะเห็นได้ว่าองค์กรและหน่วยงานเหล่านี้มิได้เข้าไป พัฒนาเอง ชาวชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินงานทั้งสิ้น บทบาทหน้าที่ของ องค์กรเหล่านี้มีเพียงช่วยเหลือสนับสนุนชาวชุมชนเท่านั้น ดังที่ผู้นำที่ เคยเป็นฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลสามชุกสะท้อนว่า “สิ่งที่ยาก คือ การพยายามไม่ให้เทศบาลเข้าไปทำเอง แต่ปล่อยให้ชุมชนเป็นผู้ทำตาม ความต้องการของชุมชน และเทศบาลเป็นผู้สนับสนุน”

ชุมชนสามชุกในงานฟื้นฟูชุมชนและตลาดเก่าได้ให้บทบาทอันมีค่ายิ่ง แก่องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานของรัฐว่า การพัฒนาชุมชนที่มี ประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น ต้องเป็นงานที่ทำโดยชุมชน สมาชิกของ ชุมชนเอง ทั้งการริเริ่มวางแผน และดำเนินการ องค์กรและหน่วยงาน ภายนอกต่างๆ มีหน้าที่เพียงแค่สนับสนุนเท่านั้น

นอกจากนั้นแล้ว สามชุกยังสอนชุมชนอื่นๆ อีกว่า พลังแห่งความ ร่วมมือร่วมใจนั้นยิ่งใหญ่นัก อาจเนรมิตสิ่งที่ไม่น่าเป็นไปได้ ให้เป็นสิ่งที่ เป็นไปได้

รศ.ดร.ม.ร.ว.อคิน รพีพัฒน์
ประธานคณะกรรมการมูลนิธิชุมชนไท

คำขอบคุณจากชาวสามชุก

ตลาดสามชุกสมัยก่อนเขาเรียกว่า “สามเพ็ง” ต่อมาเรียกว่า “สามชุก” ปัจจุบันเรียกว่า “สามชุกตลาดร้อยปี” ตลาดมีชีวิต พืชพันธุ์ที่มีชีวิต

ผมขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนในทุกรูปแบบในทุกสถานการณ์ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็นในการพัฒนาตลาดสามชุก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 จนถึงปัจจุบัน ทำให้เราสามารถผ่านปัญหาต่างๆ มาได้ด้วยดี ประสบความสำเร็จเกินความคาดหมาย ทำให้คนรู้จักสามชุกมากขึ้น ทำให้สามชุกเป็นชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเป็นแหล่งทำมาหากินของคนทั่วไป ดังที่ท่านได้เห็นในปัจจุบัน เราอยู่ร่วมกันโดยอาศัยการขอความร่วมมือกัน ใช้กติกาชุมชนเป็นหลักในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ได้ใช้กฎหมายไม่ได้ใช้อิทธิพลใดมาบังคับ เราใช้ “กติกาชุมชนเป็นหลัก” จะเห็นได้จากการตกแต่งร้านจะแสดงออกถึงความหลากหลายและเอกลักษณ์ของแต่ละคน

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นที่สามชุกได้ เพราะว่าคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ ชาวสามชุก และผู้ให้การสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำ พุ่มแรงกายแรงใจและกำลังทรัพย์โดยไม่ได้หวังผลตอบแทน จึงทำให้มีวันนี้ที่สามชุก

การพัฒนาตลาดสามชุกได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไท ภายใต้โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ ที่มีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(องค์การมหาชน) ให้การสนับสนุน และทุกท่าน ทุกสาขาวิชาชีพ ทุกสถาบันการศึกษา นักวิชาการนักเรียน นักศึกษา วัด ประชาชน คณะศึกษาดูงาน พ่อค้าแม่ค้า นักท่องเที่ยว สื่อมวลชน รายการทีวี นิตยสารต่างๆ มูลนิธิ สมาคมและองค์กรต่างๆ ที่เห็นคุณค่าของ ตลาดสามชุกที่ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และให้โอกาสกับชาวสามชุก

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว สิ่งที่ชาวตลาดสามชุกเคารพนับถือและเป็น ศูนย์รวมจิตใจของคนสามชุก คือเจ้าพ่อหลักเมืองสามชุก ที่บางครั้งเรา ทำงานกันท่ามกลางปัญหาใหญ่ที่ซับซ้อนมากมายหลายครั้งหลายหน ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาการเมืองหรือปัญหาเฉพาะหน้า จนแทบจะไม่มีทางออก แต่เราก็สามารถผ่านมาได้ด้วยดี ไม่ว่าจะ เป็นโอกาสจังหวะที่เราไม่สามารถ กำหนดได้เองต้องเป็นไปตามเงื่อนไข สถานการณ์ และเวลาตามธรรมชาติ แต่ผลที่ออกมาพวกเราก็ได้พบได้เห็นได้โอกาสได้จังหวะเป็นที่น่าพอใจ สามารถทำให้พวกเราทำงานต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จด้วยดี ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน ผมและชาวสามชุก ขอขอบ พระคุณทุกท่านอีกครั้ง และขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อหลักเมือง สามชุกคุ้มครองทุกท่านที่ร่วมอนุรักษ์สามชุกตลาดร้อยปี

นายพงษ์วิน ชัยวิรัตน์

ประธานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์

และชาวสามชุก

สารบัญ

คำประกาศจากยูเนสโก	2
สาส์นแสดงความยินดีจาก รมว.กระทรวงวัฒนธรรม	7
คำนิยมจาก รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม	8
คำนำ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	11
คำนำ มูลนิธิชุมชนไท	13
คำขอบคุณจากชาวสามชุก	16
ปลูกบ้าน...สร้างชุมชน...คนสามชุก	19
ประวัติและพัฒนาการของ “องค์กรชุมชนสามชุก”	20
กระบวนการเรียนรู้...ท่ามกลางการทำ	30
จาก “ตลาด...สู่พิพิธภัณฑสถานชุมชน”	31
การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในตลาดสามชุก	33
จาก “โรงเรียน...สู่ชุมชน”	39
จาก “ชุมชน...สู่สังคม”	40
บทสรุปจากการเรียนรู้	43
คำนิยมจากท่านผู้มาเยือน	46
สามชุก...ความสำเร็จของการเมืองภาคประชาชน	49
ข่าวประชาสัมพันธ์องค์การยูเนสโก	53

ปลูกบ้าน...สร้างชุมชน...คนสามชุก

พรรณงาม เจ้าธรรมสาร

ปรีดา คงแป้น

ที่ว่าอาคารอำเภอเดิมหน้าตลาดสามชุกเป็นเรือนไม้สักสวยงามถูกหรือสร้างใหม่ด้วยคอนกรีตแบบปัจจุบัน

ประวัติและพัฒนาการของ “องค์การบริหารสามชุก”

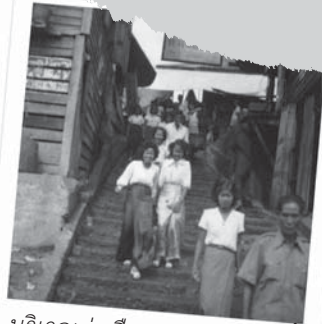
ตลาดสามชุก เดิมตั้งอยู่บริเวณวัดสามชุก ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ในที่ตั้งปัจจุบัน ซึ่งสมัยก่อนชาวบ้านเรียกว่า “สามเพ็ง” ตลาดสามชุกเป็นย่านการค้าและศูนย์กลางของอำเภอสามชุก มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ ตั้งอยู่ในเขตสุขภาพภิบาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลสามชุก เมื่อ พ.ศ.2542

อำเภอสามชุกเดิมชื่อ “อำเภอนางบวช” ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2437 ต่อมาได้ย้ายที่ว่าอาคารอำเภอมาอยู่บริเวณ “บ้านสามเพ็ง” และในปี พ.ศ.2481 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นอำเภอสามชุก

จากโคลงนิราศสุพรรณของสุนทรภู่ นิทานย่านสุพรรณ และบันทึกคนรุ่นเก่า จับความได้ว่า “สามชุก” ในอดีตเป็นแหล่งรวมของการแลกเปลี่ยนสินค้า โดยชาวกะเหรี่ยง ลาว ละว้า จะนำเกวียนบรรทุกของป่ามาแลกเปลี่ยนสินค้าที่ชาวเรือนำมาจากทางใต้ ทำให้บริเวณทำน้ำกลายเป็นตลาด มีเรือมาจอดมากมายเพื่อรับส่งสินค้า และสินค้าที่ชาวบ้านนำมานั้น บรรจุกุอยู่ใน “กระชุก” ซึ่งทำจากไม้ไผ่ จึงเป็นที่มาของชื่อ “สามชุก”

การใช้เรือสัญจรทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนในอดีต

บริเวณท่าเรือสะพานข้ามแม่น้ำท่าจีน

งานทอดกฐินทางน้ำในอดีต ความผูกพัน ผู้คน ศาสนา แม่น้ำ และตลาดสามชุก

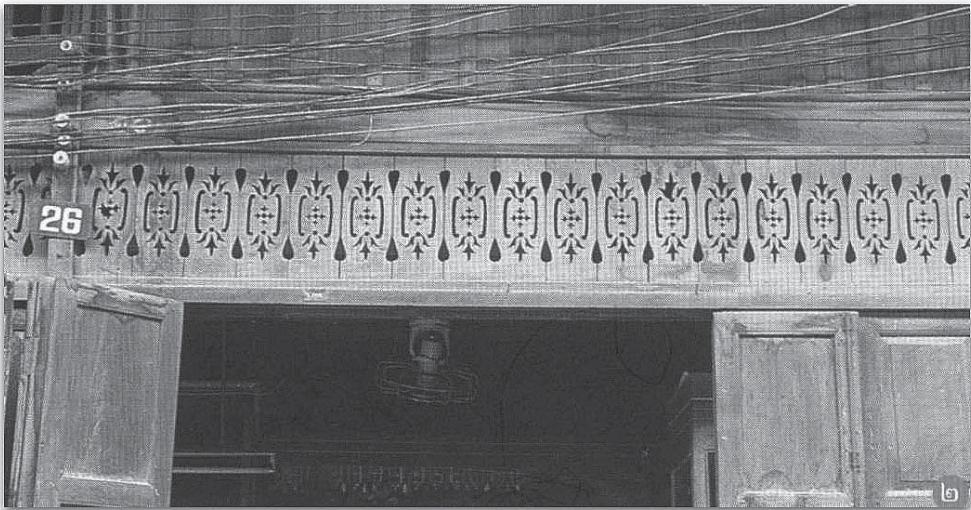
งานบุญในตลาดสามชุกในอดีต

อีกชื่อหนึ่งที่เรียกขานพื้นที่นี้คือ “สามเพ็ง” ซึ่งเล่ากันว่าเพี้ยนมาจาก “สามแพ่ง” เนื่องจากเป็นที่ชุมนุมของพ่อค้าที่เดินทางมาจากทิศเหนือใต้ และตะวันตก

สามชุกจึงพัฒนาจากอดีตที่เป็นท่าแลกเปลี่ยนสินค้าและตลาดที่คึกคักจอแจ เอกลักษณะนี้ของสามชุกเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต เห็นเป็นประจักษ์และสัมผัสได้สำหรับทุกคนในปัจจุบันที่มาเยือนตลาดเก่าสามชุกที่อยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ด้วยตัวบ้านและอาคารในตลาดที่มีรูปทรงทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ มีศิลปะการแกะสลักไม้ที่งดงาม สร้างมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 และยังสามารถทำหน้าที่เป็นทั้งตลาดและชุมชนที่อยู่อาศัยประกอบการค้าขายแบบไทย-จีนดั้งเดิม ที่สืบทอดประวัติศาสตร์มาร่วมร้อยปีได้อย่างสมบูรณ์ แม้จะทรุดโทรมทางกายภาพไปตามกาลเวลา ตลาดและชุมชนที่เป็นมรดกเก่าแก่แห่งนี้ เผชิญกับวิกฤติ การอยู่รอด เนื่องจากการพัฒนาเมืองไปสู่ความ

ทันสมัยแบบใหม่ ตั้งแต่ปี 2510 เป็นต้นมา มีการตัดถนนหลายสายและ การย้ายออกของสถานที่ราชการ รวมทั้งการเกิดตลาดนัดรอบข้าง เป็นเหตุ ให้เกิดการชบเซาทางเศรษฐกิจของย่านตลาดเก่าสามชุก ผู้คนจำนวนหนึ่ง จำเป็นต้องย้ายออกเพื่อไปทำมาหากินที่อื่น ชาวชุมชนที่เหลือหันหน้า เข้าหากัน นั่งคุยกันอย่างจริงจังเพื่อ “กอบกู้ชุมชน”

“ปลูกบ้าน...สร้างชุมชน...คนสามชุก” เป็นคำพูดที่นางอรุณลักษณ์ อ่อนวิมล คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกนำเสนอเพื่อให้เห็นภาพรวม ภารกิจที่กลุ่มได้ร่วมดำเนินการ คำพูดนี้สะท้อนให้เห็นการดำเนินงานใน 3 ระดับ คือ ระดับ “บ้าน” ระดับ “ชุมชน” และระดับ “ท้องถิ่น” ที่กว้างขึ้น กระบวนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ตลาดสามชุก ในทัศนะของพงษ์วิน ชัยวิรัตน์ นายกเทศมนตรี สะท้อนว่า **“การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งมหัศจรรย์ ที่ทำให้พวกเราทำงานร่วมกันอยู่ได้อย่างมีความสุข”** ขณะที่สมชาย

ลายไม้สถาปัตยกรรมดั้งเดิมมีคุณค่าของตลาดสามชุก

หงษ์สุพรรณ แกนนําอีกคนหนึ่งสะท้อนว่า “เป็นโอกาสให้พวกเราได้เรียนรู้การพัฒนาจากระดับล่างขึ้นไป...”

เสียงสะท้อน “คนใน” ข้างต้น คือการเกิดกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และขบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นที่สำคัญของความเป็นชุมชน และเป็นรากฐานของประชาสังคม (civil society) ซึ่งเป็นวิถีทางที่จะสร้างความเข้มแข็งและความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม และชี้ให้เห็นโอกาสในการพัฒนาทิศทางขบวนการประชาสังคมในประเทศไทยที่น่าศึกษากรณีหนึ่ง

คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ เกิดขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 จากเวทีประชาคมที่ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ซึ่งเป็นคนสามชุกได้เข้ามาผลักดันให้เกิดการระดมความคิดเห็น เนื่องจากรมณารักษ์ มีนโยบายจะให้รีดตลาดเก่าและสร้างใหม่ เพราะตลาดเก่านั้นทรุดโทรม และเศรษฐกิจซบเซามาอย่างต่อเนื่อง

ที่ประชุมระดมความเห็นให้นุรักษ์ตลาดสามชุกไว้เป็นมรดกและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น พื้นฟูเศรษฐกิจของตลาดโดยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หลังจากการตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดฯ มาเกือบสองปีแต่ไม่มีความก้าวหน้า เพราะไม่ได้แปรความคิดไปสู่การปฏิบัติ ตามคำของแกนนำ “..เราประชุมกันเป็น 10 ครั้ง ก็ไม่มีอะไรเคลื่อนไหว จนเบื่อ..แทบจะพับโครงการไปเลย...ทุกคนไม่มีประสบการณ์...อยากจะทำอนุรักษ์แต่จะทำอนุรักษ์ตรงไหนก็ไม่รู้...ขาดความชัดเจน...เหมือนพายเรือในอ่าง...ไม่รู้จะไปไหน...เราได้ความคิด แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่รู้กระบวนการจัดการ..”□

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ได้เริ่มสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่เกี่ยวกับประวัติและเรื่องราวเก่าๆ ของชุมชน ทั้งด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อนำมาเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังและสาธารณชนได้รู้จักภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำไปสู่ความคิดจัดงาน “อรัยดีที่สามชุก” เพื่อฟื้นและอนุรักษ์เอกลักษณ์ด้านอาหารของสามชุกที่เลื่องชื่อว่างอรัย และเพื่อให้คนเก่าๆ ที่ย้ายออกไปได้กลับมาเยือนบ้านเก่า งาน“อรัยดีที่สามชุก” จึงเป็นผลผลิตของความรู้สึมห่วงหาและปรารถนาจะเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายในความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชน

เวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดสามชุกเมื่อปี 2545

เวทีประชุมหารือระหว่างนายกเทศมนตรีกับชาวบ้าน

งานฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมในวันสงกรานต์ในวัดของคนสามชุก ซึ่งเป็นกิจกรรมรวมกลุ่มที่มีการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบในครั้งแรก และมีผู้คนมาร่วมงานมากมายจนทำให้คณะกรรมการฯ มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

ภาพเวที “ภาพเก่าเล่าขานตำนานสามชุก” ที่มีผู้อาวุโสบอกเล่าลูกหลาน ในงานภาพเก่าเล่าขานตำนานสามชุกปี 2545

ภาพการทำกิจกรรมกวาดหยากไย่แมงมุมที่ตลาดวอริชชัย เป็นกิจกรรมแรกที่คนในตลาดร่วมกันทำเพื่อฟื้นฟูตลาด

แนวคิดในการดำเนินการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เริ่มเปลี่ยนไป เมื่อมูลนิธิชุมชนไทเข้ามาร่วมดำเนินการเมื่อปลายปี พ.ศ. 2545 โดยมีหลักการที่เริ่มจากการมีส่วนร่วมของชาวชุมชน และการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยสรุปกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1. การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลของชุมชน ทำให้เข้าใจประวัติความเป็นมา ปัญหาทางเศรษฐกิจของตลาดและชุมชน รวมทั้งโครงสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนในเมือง

2. สนับสนุนการศึกษาแลกเปลี่ยนดูงาน ทำให้คณะกรรมการฯ ได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยน และกระตุ้นให้มีความคิดในการอนุรักษ์ฯ ที่ชัดเจนขึ้น

3. การเปิดเวทีชุมชนใหญ่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งที่ประชุมเสนอกิจกรรมที่จะทำร่วมกันมากมาย

4. กระตุ้นให้ทำกิจกรรมรวมกลุ่ม กิจกรรมแรก คือ การร่วมกันทำความสะอาดตลาดสามชุก เป็นกิจกรรมที่ตกลงกันในที่ประชุมใหญ่และชาวชุมชนก็ร่วมมือกับเทศบาล

ถึงหม่อมหลวงชุกคำ
เกียรติไรไต่ฟ้าขลุ่ย
เรือคำทำนึ่งเค่ง
รายลวดทออดทำนึ่ง

บัวตอง
แลกล้ำ
คอยเกียรติเกียรติเอ๋ย
นับฟ้าขลุ่ยขลุ่ย ๕

5. ประชุมทบทวนกลไกในการทำงาน เนื่องจากคณะกรรมการพัฒนาตลาดบางท่านไม่มีความพร้อมในการทำงาน การประชุมทบทวนนำไปสู่การปรับกลไกในการทำงานใหม่

6. กระตุ้นให้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่ทำมาจากข้อเสนอของเวทีชุมชน และแกนหลักในการทำงานคือ ชาวบ้าน คณะกรรมการพัฒนาตลาด และเทศบาล

7. ประสานเชื่อมโยงเครือข่ายและนักวิชาการ ทั้งงานออกแบบและการจะปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร มีการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนถกเถียงระหว่างกัน เพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุด

8. การสรุปบทเรียนหลังจากทำกิจกรรมร่วมกันทุกครั้ง กระบวนการนี้สำคัญสำหรับการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนที่มาร่วมมือ ทำให้ช่วยกันย้อนมองจุดอ่อน-จุดแข็งของการทำงาน มีการเพิ่มขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน และสามารถกำหนดจังหวะก้าวการทำงานไปข้างหน้าร่วมกัน

กระบวนการเรียนรู้...ท่ามกลางการทำ...

กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนในระดับฐานราก และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยผ่านการศึกษาดูงาน การระดมความเห็นจากประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การคิดงานจากกิจกรรมเล็กๆ และมองกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยมีคนเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่มองในแง่ของเศรษฐกิจ หรือการเมือง หรือการพัฒนาอย่างแยกโดดๆ

กิจกรรมที่เป็นเสมือนประตูเปิดให้คณะกรรมการฯ ได้เห็นทิศทางในการทำงานที่สามารถนำไปสู่ปฏิบัติการจริงก็คือ การจัดเวทีประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นของชาวชุมชนต่อทิศทางการพัฒนาตลาด และข้อเสนอที่มาจากเวทีประชาคมวันนั้นประมวลได้ 13 ข้อ ครอบคลุมกิจกรรมด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย ตั้งแต่การจัดระเบียบตลาด การรักษาความสะอาด การอนุรักษ์บ้านเก่า การพัฒนาจุดท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ทำทางเดินริมน้ำ ส่งเสริมการออกกำลังกาย การให้ผู้สูงอายุมาร่วมทำประวัตินิทานชุมชน การจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ฟื้นฟูบ้านเก่า ฯลฯ ทั้งหมดนี้ได้กลายเป็นเสมือนแผนแม่บทในการพัฒนาชุมชนที่ได้รับอาณัติจากชาวชุมชนโดยตรง

คณะกรรมการพัฒนาตลาดฯ ชุดแรกจำนวน 30-40 คน แม้จะดีในแง่ของการมีส่วนร่วม แต่ทำให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างยากลำบาก หลังจากมีการประชุมทำความเข้าใจกระบวนการทำงานของโครงการฯ ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการภายในองค์กรใหม่ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ มีจำนวน 6 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายจัดระเบียบตลาดและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ฝ่ายการออกแบบและอนุรักษ์ฟื้นฟู/ปรับปรุงอาคาร ฝ่ายการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ฯ ฝ่ายการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการสร้างเอกลักษณ์ และฝ่ายการ

ประสานงานกับราชพัสดุ มีคณะกรรมการอำนวยการและกรรมการ
ที่ปรึกษาเป็นองค์กรกลางในการเชื่อมโยงทุกฝ่าย

การปรับองค์กร รวมถึงการสรรหาคณะกรรมการใหม่ที่สุมครใจและ
พร้อมที่จะช่วยงานจริง และกำหนดหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนของแต่ละ
ฝ่าย ทำให้งานก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

บ้านของขุนจ๋านง จินารักษ์ บุคคลสำคัญของสามชุก ที่ลูกหลานยินดีให้คณะกรรมการฯ
นำมาปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ในตลาด

จาก “ตวาด...สู่พิพิธภัณฑ์ชุมชน”

การจัดระเบียบตลาด ซึ่งเป็นกิจกรรมเล็กๆ ใกล้เคียง โดยบรรณรักษ์ ชักชวนชาวตลาดให้ลุกขึ้นมาทำความสะอาดตลาดหน้าบ้านของตน มีเทศบาลเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์ในการทำความสะอาดต่างๆ ให้ ผลของการทำความสะอาดล้างพื้น กวาด “หยากไย่ร้อยปี” และรื้อผ้าใบกันแดดที่ใช้การไม่ค่อยได้แล้วออก ทำให้

ตลาดสะอาดขึ้นจนเป็นที่สังเกตได้ กิจกรรมนี้ส่งผลให้พ่อค้าแม่ขายรู้สึกตระหนักในการมีส่วนร่วมจัดระเบียบการวางของขายด้วยความสมัครใจต่อไป ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ไม่มีใครใส่ใจ

การฟื้นฟูอาหารดีเยี่ยมในตลาดสามชุก

ศูนย์อาหารและจุดพักของนักท่องเที่ยว เทศบาลร่วมกับคณะกรรมการฯ เจรจากับผู้เช่าซึ่งเป็นเจ้าของโรงเก็บของเก่าในตลาดให้ยอมอนุญาตให้เทศบาลปรับปรุงพื้นที่ว่างที่ใช้เก็บของเก่าแล้วจัดทำเป็นศูนย์อาหารและจุดพักของนักท่องเที่ยว การปรับปรุง/จัดระเบียบต่างๆ นี้ ทำให้ตลาดสามชุกมีความพร้อมทางกายภาพที่จะรับรองผู้ที่จะมาใช้บริการ

คู่มืออาหาร คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้พบเห็นจากการไปดูงานที่เทศบาลระยอง นั่นคือการแจกคู่มืออาหารแก่ผู้มาดูงาน และคณะกรรมการฯ ชาญคู่มือให้กับธนาคาร หน่วยงาน

กว่าจะมาเป็นสามยุคในวันนี้ ทั้งคณะกรรมการฯ และชาวบ้านต่างก็มาร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นกันหลายครั้งหลายหน

ร้านค้า เพื่อนำมาใช้ในตลาดซึ่งจะช่วยพยุงเศรษฐกิจของตลาด เป็นการขยายพื้นที่สาธารณะของตลาดสามชุกให้เชื่อมต่อกับภาคีข้างนอกที่เป็นชนชั้นกลางของเมืองได้อย่างแยบยลน่าสนใจ

การทำสะพานเดินริมน้ำ ชาวชุมชนเห็นว่าอาคารไม้บริเวณถนนเลียบบนที่ของตลาดสามชุกนั้น ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะกัดเซาะตลิ่งอย่างรุนแรงจนเป็นเหตุให้บ้านริมน้ำหลุดเอียง จึงมีการจัดประชุมร่วมระหว่างกรรมการพัฒนาตลาด ชาวชุมชนตลาด เทศบาล และสถาปนิก เพื่อหารือเกี่ยวกับรูปแบบของการทำสะพานที่รูกล้าแม่น้ำน้อยที่สุด

การปรับปรุงอาคารในตลาด เนื่องจากกลุ่มที่เป็นอาคารไม้เดิมนั้นเก่าแก่และทรุดโทรม มีปัญหาหลังคารั่วเป็นส่วนใหญ่ แต่โครงสร้างของ

ตัวอาคารมีหลังคาที่ต่อยาวกันไปโดยตลอด ทำให้การซ่อมแซมจำเป็นต้องมีการตกลงพร้อมใจและวางแผนร่วมกันของผู้อยู่อาศัยทั้งหมด จึงต้องจัดการประชุมร่วมกันขึ้นระหว่างคณะทำงานฝ่ายออกแบบและปรับปรุงอาคารเก่ากับสถาปนิกชุมชน เพื่อสำรวจความเสียหายและมีการวางแผนร่วมกัน

กองทุนพัฒนาตลาดสามชุก คณะกรรมการพัฒนาตลาดฯ ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาตลาดขึ้น โดยรวบรวมเงินที่ได้จากการจัดงานต่างๆ มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นดูแลรับผิดชอบ พร้อมทั้งจัดร่างระเบียบ เพื่อให้กองทุนเกิดความยั่งยืนในการดูแลอนุรักษ์อาคารในพื้นที่ต่อไป

การเกิดคณะกรรมการฝ่ายท่องเที่ยว เป็นการก้าวขยับที่สำคัญ เพราะทำให้เกิดกลไกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งส่วน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมีทุนทางสถาปัตยกรรมโบราณ ทำให้ปัจเจกยอมรับการท่องเที่ยวของสามชุกในทิศทางดังกล่าวมีศักยภาพสูง ได้มีการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ และแผ่นพับแนะนำของดีและแหล่งท่องเที่ยวของสามชุก เป็นต้น

การเกิด **“พิพิธภัณฑ์ชุมชนงานเงินารักษ์”** และ **“บ้านพูดได้”** กิจกรรมที่เพิ่มทักษะการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการให้แก่คณะกรรมการ

ทีมอนุรักษ์ศิลปกรรม

เทศบาลนครเชียงใหม่รายมาศึกษางาน

อย่างมาก คือกระบวนการ “ปลูกบ้าน” ให้กลายเป็น “พิพิธภัณฑ์ชุมชน” โดยได้แนวคิดแรงบันดาลใจมาจากการไปแลกเปลี่ยนดูงานตามที่ต่างๆ

สำหรับพิพิธภัณฑ์ชุมชนจำนวนนั้น มีเป้าหมายที่จะฟื้นฟูอนุรักษ์อาคารสามชั้นที่มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมแต่บางส่วนถูกทิ้งร้างไปให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ที่บอกเล่าเรื่องราวของเจ้าของบ้านควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์ชุมชน บางส่วนจัดเป็นที่แสดงนิทรรศการหมุนเวียน เพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน และบางส่วนจะใช้เป็นที่ประชุม/เสวนาของชุมชนส่วนที่เป็น “บ้านพูดได้” นั้น มุ่งหวังให้บ้านแต่ละหลังบอกเล่าประวัติเรื่องราวชีวิตของเจ้าของและผู้ที่เคยอยู่อาศัย ผ่านรูปภาพ ข้าวของเครื่องใช้ และ “ของดี” ที่เจ้าของภูมิใจจะนำเสนอ เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนคนสามัญที่ประกอบกันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนตลาดสามชุกในอดีต

การ “ปลูกบ้าน” ที่เกิดขึ้นที่สามชุก จึงไม่ใช่เพียงแค่การฟื้นฟูบ้านเก่าให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ให้คนได้เข้าชมเท่านั้น แต่เป็นการ “ปลูกจิตวิญญาณของตลาด” ผ่านบ้านแต่ละหลังในชุมชนให้ตื่นขึ้น อันเนื่องมา

จากการสร้างความหมายและให้ความสำคัญใหม่กับอะไรๆ ที่เป็น “ของเก่า” ที่ถูกซุกอยู่ตามหลังซอกของบ้าน ให้คนในบ้านเองได้รู้สึกถึงความสืบเนื่องกับอดีตและความรู้สึกภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ครอบครั้ว และชุมชนของตน

ความสำเร็จที่ได้จากการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของตลาดด้วยความร่วมมือของคนในที่เป็นชาวชุมชนตลาด เป็นปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมและเป็นທີ່ประจักษ์อย่างกว้างขวาง ความเคลื่อนไหวอื่นๆ จึงเกิดขึ้นตามมา บรรยากาศภายในตลาดมีชีวิตชีวามากขึ้น ผู้คนเริ่มเข้ามาซื้อของและเยี่ยมชมตลาดจำนวนมาก ประกอบกับการหนุนเสริมจากการประชาสัมพันธ์ของสื่อ ทั้งที่เป็นวิทยุ โทรทัศน์ และบทความในหนังสือพิมพ์ถึงความสวยงามด้านสถาปัตยกรรมของห้องแถวไม้ และมีอาหารอร่อย ทำให้เริ่มมีผู้มาเยือนจากต่างเมืองมากขึ้น

เศรษฐกิจของตลาดจึงดีขึ้นดีคืน มีการเปลี่ยนแปลงในย่านตลาดที่สำคัญคือ ด้านความสัมพันธ์ที่มีระหว่างกัน คณะกรรมการฯ ต่างรู้สึกประทับใจกับ **“น้ำใสไมตรีที่มีต่อกันมากขึ้นของคนย่านตลาด มีการทักทายปราศรัยยิ้มแย้มให้แก่คณะกรรมการฯ อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน”**

การฟื้นฟูประเพณีการทอดกฐินทางน้ำ

จาก “...โรงเรียน...ชุมชน...”

คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ยังตระหนักในความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนรุ่นต่อไป และนับว่าเป็นโชคดีของสามชุกที่ได้ ผอ.สมเกียรติ กู้เกียรติภูมิ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัตในเขตเทศบาล เป็นแกนนำกรรมการพัฒนาตลาดที่แข็งขันผู้หนึ่ง ท่านมีปรัชญาว่า **“โรงเรียนควรเข้าไปหาชุมชน...ไปดูว่าชุมชนทำอะไรอยู่...ควรเสนอตัวเข้าไปช่วยเหลือชุมชน...”**

ตัวอย่างการจัดการเรียน “วิถีชีวิตชุมชนสามชุก” ได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ คือ ให้นักเรียนได้ศึกษาและรู้จักสภาพของท้องถิ่นและชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ได้เรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และได้เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

โดยอาศัยหลักสูตรการเรียนรู้จักชุมชน คณะกรรมการพัฒนาตลาดได้จัดให้มี **“โครงการแรลลี่จักรยานเยาวชน”** ขึ้น เพื่อเสริมการเรียนรู้จักชุมชนและปลูกฝังความรักในท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็สอดแทรกความสนุกเพลิดเพลินด้วย

จาก “ชุมชน...สู่สังคม...”

จากองค์กรชุมชนสามชุก ณ จุดนี้ได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านต้นแบบในการพัฒนาที่มาจากฐานราก ที่มีกลุ่ม/องค์กรภายนอกมาดูงานมากมาย มีทั้งที่เป็นกลุ่ม/องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนจากต่างประเทศ ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ช่องต่างๆ นักเขียนวารสาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ของเก่า และนักศึกษาด้านการพัฒนาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ

การที่สามชุกได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านอนุรักษ์ที่ดึงดูดผู้คนมาเยี่ยมชมจำนวนมาก และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาขององค์กร/หน่วยงานต่างๆ สร้างความรู้สึกรักภูมิใจและความมั่นใจในศักยภาพและภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้แก่แกนนำองค์กรและชาวชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ

ชุดของกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานภายใต้โครงการฯ เมืองน่าอยู่ จึงเริ่มจากการที่ชาวตลาดลุกขึ้นมาทำความสะอาดหน้าบ้านตัวเอง แล้วพัฒนาจนไปสู่การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑ์ชุมชน และจากการเรียนรู้ (ภายในโรงเรียนไปสู่การเรียนรู้ในชุมชนและเพื่อชุมชน แล้วขยายและเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนการเรียนรู้จากชุมชนในตลาดสามชุก ไปสู่ชุมชนอื่นรอบข้าง ทั้งหมดนี้เป็น “กระบวนการสร้างความเป็นชุมชน” หรือ “ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง” สร้างความตระหนักในบทบาทของพลเมืองที่จะตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำการเพื่อชุมชนของตนเอง โดยเน้นความเท่าเทียมเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น การผนึกกำลังร่วมแรงร่วมใจกัน เรียนรู้ร่วมกัน และใช้ทุนทางสังคมทั้งทางกายภาพและพลังภูมิปัญญาที่มีอยู่เพื่อที่จะสร้างสรรค์และแก้ปัญหาของตนเอง

ร้านกาแฟเก่าแก่ดั้งเดิม

ที่สามชุก ทั้งหมดทั้งปวงเหล่านี้ เริ่มขึ้นจากกลุ่มเล็กๆ ในแต่ละส่วนของสังคมนุชน โดยเริ่มต้นที่คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ชาวตลาด วัด โรงเรียน และเยาวชนในเขตสามชุก แล้วขยายไปสู่ภาคีและชุมชนอื่นๆ ทั้งที่เป็นนักวิชาการ ข้าราชการและองค์กรหน่วยงานรัฐ และเอกชนภายนอก

ส่วนสิ่งที่กรรมการหลายคนบอกว่าได้เรียนรู้อย่างสำคัญจากการทำกิจกรรม คือ การได้เรียนรู้รูปแบบการพัฒนาที่ขึ้นมาจากรากผู้นำที่เคยเป็นฝ่ายบริหารของเทศบาลสะท้อนว่า **“สิ่งที่ยาก คือการพยายามไม่ให้เทศบาลเข้าไปทำเอง แต่ปล่อยให้ชุมชนเป็นผู้ทำตามความต้องการของชุมชน และเทศบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุน”**

ในทัศนะของตัวนายกเทศมนตรี เทศบาลเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่น่าจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้ดีกว่าองค์กรอื่นๆ เพราะอยู่ใกล้ชิดท้องถิ่นที่สุดจึงน่าจะรู้และตอบสนองต่อท้องถิ่นได้ดีกว่าองค์กรหรือหน่วยงานอื่น อีกทั้งเทศบาลมีบุคลากรและงบประมาณเป็น

ลานโพธิ์ พื้นที่ส่วนกลางของ
ชุมชนตลาดสามชุก ใช้ในการประชุม
พบปะหารือกัน

เครื่องมือหล่อลื่นให้การสนับสนุนกิจการของชุมชนได้ ที่สำคัญ ผู้บริหาร
เทศบาลมาจากการเลือกตั้ง และมีระบบการบริหารงานที่เป็นอิสระ

ประสบการณ์ข้างต้นขององค์กรชุมชนสามชุกชี้ให้เห็นว่า จิตสำนึก
และความเป็นชุมชนนั้นอาจริ้วพื้นและเสริมสร้างได้โดยพลังของชาวชุมชน
หรือภาคประชาชนเอง เพียงแต่มีการจัดการที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้
พลังในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการเติบโตของชุมชนและ
เมือง เมื่อนั้นความมีชีวิตชีวา การสร้างสรรค์ ความเอื้ออาทร และความ
ผูกพันต่อกันอันเป็นพื้นฐานสำคัญของชุมชนที่แท้จริงก็จะคืนกลับมา

เส้นทางพัฒนาการขององค์กรชุมชนสามชุกได้เขยิบและยกระดับจาก
จุดเริ่มต้นที่เป็นฐานรากสุด คือ บ้าน-ชุมชน สู่หน่วยสังคมที่สูงขึ้นเรื่อยๆ
ได้แก่ ตลาด วัด โรงเรียน และท้องถิ่น ที่สามชุกเป็นประจักษ์พยานว่า
“ชุมชน” เป็นฐานและเวทีสำคัญของภาคประชาชน เป็นหน่วยสำคัญทาง
สังคมและการเมืองที่จะผลักดันให้เกิดขบวนการประชาสังคม บนพื้นฐาน
ของการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของประชาชน

บทสรุปจากการเรียนรู้

สิ่งที่สามชุกสะท้อนให้เห็นก็คือ ยุทธศาสตร์การทำงานที่ใช้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับชุมชนในการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด-ร่วมทำ โดยนักพัฒนาประสานหน่วยงานและทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีทั้งด้านวิชาการ เทคนิควิทยา บุคคล และงบประมาณ ฯลฯ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการให้กับแกนนำนั้น เป็นแนวทางที่ได้ผล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูง บนเงื่อนไขที่บุคลากร/แกนนำของชุมชนบางส่วนมีพื้นฐานความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อสาธารณะ และนักพัฒนาเองเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การทำงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา/ความต้องการ จังหวัด ก้าว และศักยภาพของชุมชน

กรณีของสามชุกเป็นตัวอย่างของความสำเร็จที่ชุมชนสามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างรวดเร็วเมื่อตระหนักในทุนทางสังคมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นของตน และสามารถปรับใช้นวัตกรรมที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนอื่นได้อย่างสร้างสรรค์ และที่สำคัญก็คือ ท่ามกลางการเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริงเหล่านี้ ชาวชุมชนได้รู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น **“รู้จักสถานะและอัตภาพลักษณะของสังคมตนท่ามกลางสังคมใหญ่”** รู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และมีความกระตือรือร้นและจิตสำนึกที่จะขยายการมีส่วนร่วมออกไปสู่ชุมชนท้องถิ่น พร้อมๆ กับการได้รู้จักเข้าใจและเอื้ออาทรต่อเพื่อนชาวชุมชนอื่น

ที่น่าสนใจก็คือ ชุมชนมีระบบวิธีคิดและมองโลกแบบของตนภาพรวมเมื่อนำอยู่ในวิธีคิดของชุมชนไม่ได้แยกส่วนออกเป็นด้านๆ แต่มักจะคิดเป็นองค์รวม ที่มีหลายๆ มิติบูรณาการซ้อนกันอยู่ มีวัด/สถาบันศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับความ

จากตลาดสามชุก...สู่วัด..
ความผูกพันที่ไม่เคยห่างหาย
..แม้จะรุ่งเรืองหรือซบเซา

สัมพันธของคนในชุมชนอย่างสูง กระบวนการพัฒนาเมืองที่จะประสบความสำเร็จจำต้องคิดถึงประเด็นเหล่านี้

ยังมีข้อสังเกตอีกว่า คณะทำงานของสามชุกให้น้ำหนักกับความสำเร็จในรูปแบบการจัดและดำเนินการประชุมของนักพัฒนาว่า ทำให้การแลกเปลี่ยนถกเถียงในที่ประชุมมีประสิทธิภาพ ได้เนื้อหาและข้อสรุป อีกทั้งการติดตามงานก็ผลักดันให้งานก้าวไปข้างหน้า แต่เมื่อมองในแง่ของการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดริเริ่ม แขนงนำล้วนให้ความสำคัญกับการดูงาน-แลกเปลี่ยนที่เปิดโลกทัศน์ให้พวกเขาได้รู้เท่าทันสถานการณ์จริงของสังคมพร้อมๆ กับได้รู้จักสถานะของชุมชนตนในท่ามกลางสังคมอื่น

บทบาทของสตรีในกระบวนการพัฒนาเมืองที่สามชุกเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจ แขนงนำที่เป็นผู้หญิงอยู่ในแถวหน้าของการขับเคลื่อนกระบวนการที่นั่น พวกเธอมาจากหลากหลายอาชีพและหลายวัย ทั้งที่เป็น

ครู-อาจารย์ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา และเป็นข้าราชการบำนาญ และแม่บ้าน พวกเขาจะเกาะติดทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการไปดูงานต่างพื้นที่ ใกล้หรือไกล ในที่ประชุมบุคคลิกลักษณะของพวกเขาที่ทั้งกระตือรือร้น ละเอียด ใจเย็น เข้าใจและมีความเห็นอกเห็นใจเพื่อร่วมงาน ทำให้การประชุมมีสีสันไปพร้อมๆ กับเป็นการสร้างสรรค์ และจากความสัมพันธ์ที่พวกเขามีกับเครือข่ายผู้หญิงอื่นของเมือง เช่น ชมรมแอโรบิค ทำให้กิจกรรมหลายอย่างเป็นไปได้ โดยเฉพาะในการรับรองชมชนต่างๆ ที่มาดูงาน พวกเขาอยู่เบื้องหลังการรวมพลังเรียกร้องและสนับสนุนให้นายกเทศมนตรีลงรับสมัครอีกครั้งเพื่อสานต่อโครงการฯ นี่ให้เป็นผลสำเร็จถึงที่สุด

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒
สามชุกตลาดร้อยปี

คำนิยาม จากท่าน...ผู้มาเยือน

เรียน คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์

ผม พล.อ.ต.กำธน สินธุวานนธ์ พร้อมคณะ ว.ป.อ. รุ่น 20 และครอบครัว ได้มาเยี่ยมและได้รับทราบถึงงานของคณะกรรมการที่มุ่งมั่นทำให้สามชุกเป็นแหล่งน่านอยู่ โดยพยายามทุกวิถีทางอย่างจริงจังและไม่ทอดทิ้งจนประสบความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือ ร่วมใจของชุมชน ให้รักและมีจิตสำนึกในความเป็น “สามชุก” ซึ่งเป็นที่น่าสรรเสริญและชื่นชมเป็นอันมาก

อยากให้คณะทำงานแห่งนี้เป็นแบบอย่างให้แก่ชุมชนอื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดความหวังว่า สำนึกของชุมชนแห่งนี้ หากเจริญกว้างขวางออกไป จะช่วยให้บ้านเมืองของเรานั้นคงแข็งแกร่ง เป็นชาติไทยที่มั่นคงถาวรต่อไปข้างหน้า

ขอขอบคุณที่เชิญมาชมและเรียนรู้ ทำให้พวกเรามีความหวังขึ้นเป็นอันมาก

พล.อ.ต.กำธน สินธุวานนธ์

องคมนตรี พร้อมคณะ

15 สิงหาคม 2548

ยินดีที่ได้มาเยี่ยมเยียนตลาดชุมชนร้อยละปีของอำเภอสามชุก ขอขอบคุณทุกคนที่ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิตอันดีงาม จึงขอให้รักษาชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดีนี้ตลอดไป

พล.ต.อ. โกวิท วัฒนะ

23 มิถุนายน 2549

รู้สึกดีใจมากที่ได้มาพบกับคณะดำเนินการอนุรักษ์ “บ้านสามชุก” ซึ่งจะเป็นมรดกให้ลูกหลานได้ไว้ศึกษาต่อไป

รศ. ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี

ศิลปินแห่งชาติ ราชบัณฑิต

13 มีนาคม 2549

การอนุรักษ์บ้านสามชุกของคณะกรรมการเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก เพราะเป็นการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์วิถีชีวิตของท้องถิ่นสามชุก ซึ่งจะนำความภาคภูมิใจมาสู่คนท้องถิ่น รักท้องถิ่น ไม่ละทิ้งท้องถิ่น และช่วยกันทำความเจริญให้ถึงลูกหลาน

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร

19 กรกฎาคม 2549

ผมรู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสมาเยือนตลาดสามชุกร้อยปี “ตลาดสามชุก”
ในวันนี้ ผมขอให้ชุมชนอนุรักษ์วิถีชีวิตไทยไว้ให้ลูกหลานเพื่อให้เกิดความ
ภาคภูมิใจในความเป็นไทยตลอดไป

ดร.ปิยะสวัสดิ์ อัมระนันท์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน
16 กุมภาพันธ์ 2550

จากผู้ประสพภัยสึนามิ ที่บ้านพังเสียหาย คุณพ่อและญาติเสียชีวิต
ชุมชนล่มสลาย ได้มาเยือนสามชุก รู้สึกได้ในทันทีว่าพวกเราจะกลับไป
ฟื้นฟูชุมชนของตนเองใหม่ให้ได้ พลังของชุมชนสามชุกช่างมีพลังมากมาย
พวกเราได้เห็นพลังชุมชนและนำมากลับไปใช้ฟื้นฟูชุมชนหลังภัยพิบัติ
โดยอาศัยพลังของชุมชน ขอขอบคุณสามชุกที่ร่วมกันสร้างสิ่งดีๆ ให้เป็น
บทเรียนในสังคมไทยได้เรียนรู้วิถีชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป

ขอบคุณที่ให้โอกาส
ไมตรี จงไกรจักร์
30 พฤศจิกายน 2552

“สามชุก”

คทาความสำเร็จของการฝึกอบรมภาคประชาชน

เขียนโดย ดร.วิวัฒน์ชัย อັตถการ

วันศุกร์ที่ 18 กันยายน 2009 เวลา 15:44 น.

เมื่อปลายเดือนสิงหาคม 2552 ที่เพิ่งผ่านมานี้ ยูเนสโก (UNESCO) องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติประกาศให้ชุมชนสามชุกตลาดเก่าร้อยปี สุพรรณบุรี ได้รับรางวัลระดับ “ดี” ในการประกวดโครงการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ประจำปี 2552 ถือเป็นเรื่องน่าชื่นชมยินดีและนำความภาคภูมิใจมาสู่ไม่เพียงแต่ชาวสามชุกเท่านั้น รวมถึงประเทศไทยชาวไทยถ้วนหน้าด้วย

ตลาดสามชุกเริ่มเป็นที่รู้จักของผู้คนที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวอนุรักษ์เมื่อ 4 - 5 ปีที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นตลาดชุมชนท้องถิ่น ห้างแถวไม้ ไม่มีตึกสูง ไม่ใช้ตลาดติดแอร์มีสิ่งอำนวยความสะดวกและลานจอดรถดี ๆ แบบห้างใหญ่ หากแต่สามชุกเป็นตลาดชาวบ้านเดินดินที่จัดวางสินค้าแลดูสะอาด เป็นระเบียบน่าเดิน มีสินค้าและอาหารพื้นบ้านอร่อยหลากหลาย คุณภาพดี ราคายุติธรรมเป็นกันเอง พ่อค้าแม่ค้ายิ้มแย้มเชิญชวนให้ซื้อของแบบชิมก่อนชอบใจค่อยซื้อ นับเป็นการเริ่มต้นต้อนรับนักท่องเที่ยวที่อบอุ่นน่าประทับใจทีเดียว หากท่านมีโอกาสไปแวะเดินตลาดสามชุกจะรู้ว่าตลาดแห่งนี้มีใช่แค่ตลาดขายอาหารธรรมดา

กว่าจะมาเป็นตลาดร้อยปีสามชุกที่คว้าวางวัลดีด้านอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมได้ในวันนี้ หนังสือเรื่อง “ตลาดมีชีวิต พิศุทธิภัณฑ์มีชีวิต” และหนังสือเรื่อง “ย่านตลาดร้อยปีสามชุกกับกลไกชุมชนในมิติการอนุรักษ์” ได้บอกเล่าให้ทราบว่า ตลาดสามชุกก็เช่นเดียวกับตลาดชุมชนที่พบเห็นได้ทั่วไปในแถบที่ลุ่มริมน้ำภาคกลางอื่นๆ ที่ต้องล้มลุกคลุกคลานทยอยหายตายจากไปท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการสร้างภาวะทันสมัยแบบตะวันตกที่เน้นย้ำบริโภคนิยม คนสามชุกจึงต้องหันหน้าเข้าหากัน ทบทวนทำแนวทางพัฒนาชุมชนกันใหม่เพื่อความอยู่รอดจนชุมชนสามชุกเข้มแข็งขึ้น สามารถอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนไว้ได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการอย่างแท้จริงของประชาชนในชุมชนด้วยความอดทนเพียรพยายามและการตระหนักถึงคุณค่าที่ดั่งามของชุมชน จึงต้องสืบสาน ประสานพลังภายในและภายนอก หน่วยงานท้องถิ่น องค์กรเอกชน นักวิชาการอิสระ และผู้เห็นคุณค่าการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งแนวยั่งยืน มากกว่าการเน้นในเรื่องของวัตถุมากจนทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนด้อยค่าสูญหายไป จนในที่สุดสามารถเปล่งอานูภาพของพลังชุมชนออกมาได้ ความสัมพันธ์ของชุมชนโดยผ่าน

กิจกรรมการพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดความแน่นแฟ้น จนชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพยายามทำให้ ชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ดีขึ้น และร่วมเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ในกระบวนการอนุรักษ์พัฒนาตลาด ได้หล่อหลอมการเมืองภาคประชาชน ให้กับชาวสามชุก

แม้จะมีความขัดแย้งที่มาจากการเปลี่ยนแปลงฐานทางการเมืองของกลุ่มหัวอำนาจใหญ่ ตลาดสามชุกเป็นตัวอย่างที่ดีของการสร้างการเมือง ภาคประชาชนที่น่าศึกษาเรียนรู้ ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ในโลกสมัยใหม่ที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลาดสามชุกถือเป็น “ความสำเร็จ” ในการ พัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็น “แบบอย่าง” ของชุมชนที่ “พัฒนาแบบยั่งยืน” ได้ สามชุกได้รับการคัดเลือกจากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ได้รับพระราชทานรางวัลอนุรักษ์ศิลปะ สถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทท้องค็กรจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีปี 2548

กระบวนการพัฒนามีลักษณะ “บนสู่ล่าง” ยิ่งทำให้วิถีคิดของชนชั้น ผู้นำรัฐมักขาดลอยจากชุมชนอันหลากหลายอย่างสิ้นเชิง แม้อ้างว่ามี แนวทางเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู แต่ก็เป็นคนละความหมายไม่สอดคล้อง กับความคิดของชาวบ้าน กรณีชุมชนสามชุกตลาดร้อยปีเป็นตัวอย่าง รูปธรรมยืนยันให้เห็นชัดเจน จากนั้นไปอนาคตการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนเชิง อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจะอยู่ในมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ

คนสามชุกยังสามารถคิดค้นฟื้นฟูให้ตลาดร้อยปีสามชุกเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สร้างรายได้เข้าพื้นที่ และอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิต ดั้งเดิมของชุมชนได้ อีกทั้งมิตีการอนุรักษ์และฟื้นฟูตลาด ทำให้ชุมชน สามชุกดำรงตัวอย่างได้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี โดย ไม่ต้องบิดเบือนวิถีชีวิตประจำวันของชุมชน คนสามชุกและตลาดสามชุก

จึงเป็นชุมชนที่โดดเด่นในจังหวัดสุพรรณบุรี

ขอถือโอกาสนี้เชิญชวนคนไทยไปเที่ยวสามชุก “ตลาดมีชีวิต” และสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในประเทศด้วย เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในยามชาติเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ไทยไม่ช่วยไทย แล้วใครจะมาช่วยเรา จะเห็นว่าพลังชุมชนชาวสามชุกต่อย้ำประชาธิปไตยของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน เป็นตัวแบบการพัฒนา “ล่างสู่บน” นอกจากการหาซื้ออาหารและขนมพื้นบ้านที่อร่อยหลากหลายราคาถูกลงแล้ว ท่านยังจะได้ชมบ้านเรือนไม้เก่าๆ ที่ติดลวดลายไม้ฉลุได้บรรยากาศเก่าๆ อย่างเพลิดเพลินเจริญใจ และเจริญปัญญา

ขอแสดงความยินดีกับชาวชุมชนสามชุกอีกครั้งหนึ่ง สำหรับรางวัลเกียรติยศระดับโลกจากยูเนสโก สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย ในอนาคตเราคงจะเห็นชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อไป

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO Bangkok
Asia and Pacific Regional Bureau for Education

ข่าวประชาสัมพันธ์องค์การยูเนสโก

ชุมชนสามชุกและตลาดเก่าร้อยปี ชนะรางวัลอนุรักษ์ขององค์การยูเนสโก

กรุงเทพฯ, 4 กันยายน 2552 - โครงการอนุรักษ์ชุมชนสามชุกและตลาดเก่าร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรี ชนะรางวัล (Award of Merit) จากการประกวดรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกแห่งองค์การยูเนสโก ประจำปี 2552

คณะกรรมการผู้ตัดสินกล่าวชื่นชมโครงการอนุรักษ์ชุมชนสามชุกและตลาดเก่าร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรีว่า แม้ครั้งหนึ่งจะได้รับผลกระทบรุนแรงจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ทางชุมชนสามชุกและตลาดเก่าร้อยปีก็สามารถฟื้นตัวขึ้นมาได้สำเร็จ โดยผ่านวิสัยทัศน์อันกว้างไกลและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของชุมชนท้องถิ่น โครงการอนุรักษ์ดำเนินแบบองค์รวม ซึ่งรวมถึงมรดกทางสถาปัตยกรรมและมรดกที่สืบทอดต่อกันมาของศูนย์กลางการค้าประวัติศาสตร์แห่งนี้อีกด้วย ทั้งนี้ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นถึงคุณค่าของสถานที่แห่งนี้ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนสามชุกยังเป็นแรงสำคัญในการผลักดันโครงการนี้ในทุกระดับ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการวางแผนทางการออกแบบชุมชนเมือง การบูรณะอาคารประวัติศาสตร์ทั้งสามหลังเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตและศูนย์กลางของละแวกนี้ ได้ทำให้เกิดศูนย์รวมของอำเภอที่เต็มไปด้วยตึกแถวไม้ โครงการดังกล่าวจะมีผลกระทบสำคัญในการสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์มรดกในระดับรากหญ้า ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้แก่

ข่าวประชาสัมพันธ์

ชุมชนประวัติศาสตร์อื่นๆ ในประเทศไทยต่อไป

ในปีนี้มีโครงการอนุรักษ์ส่งผลงานเข้าประกวดทั้งสิ้น 48 โครงการ จาก 14 ประเทศในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งประกอบไปด้วย โรงแรม อาคารสำนักงาน สถาบันทางวัฒนธรรม อาคารสถาบัน การศึกษา ศาสนสถาน อนุสรณ์สถาน อาคารสาธารณะ ที่พักอาศัย และชุมชนเมือง

Sangiin Dalai Monastery ในโกบีโอมัคใต้ ประเทศมองโกเลีย ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม (Award of Excellence) จากโครงการประกวดนี้ ผู้ได้รับรางวัลดีเด่น 3 รางวัล ได้แก่ M24 Midget Submarine Wreck ในนครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย Ali Gohar House ในเมืองฮุนซา ประเทศปากีสถาน และ Hanok Regeneration ในเมืองบุกซอน ประเทศเกาหลีใต้

ในส่วนของผู้ได้รับรางวัลดี (Award of Merit) 4 รางวัล ได้แก่ Huai Hai Lu 796 ในเมืองเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน YMCA Student Branch ในนครมุมไบ ประเทศอินเดีย Waterworks Buiding ในเมือง โอคแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ และชุมชนสามชุกตลาดเก่าร้อยปี จังหวัด สุพรรณบุรี ประเทศไทย ดังที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้านี้อีก รางวัลชมเชย 4 รางวัล (Honourable Mention) ได้แก่ The Academy of Visual Arts (Former Royal Air Force Officer' Mess) at the Hong Kong Bapsist University ในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ประเทศจีน Heritage Buildings in Cicheng Historic Town ในมณฑลเจ้อเจียง ประเทศจีน YWCA Lady Willingdon Hotel ในนครมุมไบ ประเทศอินเดีย และ Tang Family Chapel เมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม

โครงการรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิกแห่งองค์การยูเนสโก มีจุดประสงค์หลักเพื่อยกย่องบุคคลและ องค์การภาคเอกชน หรือโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการบูรณปฏิสังขรณ์อาคารและสิ่งก่อสร้างที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าใน ภูมิภาค

ทั้งนี้ โครงการอนุรักษ์ที่ส่งเข้าประกวดเพื่อเข้ารับพิจารณารางวัล จะต้องีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป และแล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ จะต้องมีการเปิดใช้อาคารนั้นๆ มาแล้วอย่างน้อยเป็นระยะเวลาหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ประกาศประกวดรางวัล

องค์การยูเนสโกเชื่อมั่นว่าในการยกย่องภาคเอกชนเรื่องการบูรณปฏิสังขรณ์และปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางประวัติศาสตร์จะเป็นแรงผลักดันให้เจ้าของอาคารรายอื่นๆ เริ่มดำเนินโครงการอนุรักษ์ภายในชุมชนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยตัวบุคคล หรือการแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนต่อไป

ประเทศไทยได้ส่งโครงการอนุรักษ์เข้าร่วมการประกวดรางวัล มาเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง โดยนอกเหนือไปจากโครงการอนุรักษ์ชุมชนสามชุกและตลาดเก่าร้อยปีนั้น โครงการอนุรักษ์อื่นๆ ในประเทศไทย 6 โครงการก็เคยได้รับรางวัลจากองค์การยูเนสโกมาก่อนหน้านี้ คือ โครงการอนุรักษ์วัดปงสนุก เมืองลำปาง (รางวัล Award of Merit ปี พ.ศ.2551) โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ รางวัลชมเชย (รางวัล Honourable Mention ปี พ.ศ.2551) สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา (รางวัล Honourable Mention ปี พ.ศ.2551) โครงการอนุรักษ์ตำหนักใหญ่ จังหวัดเวศน์ กรุงเทพมหานคร (รางวัล Honourable Mention ปี พ.ศ.2548) โครงการอนุรักษ์พระราชวังเดิม กรุงเทพมหานคร (รางวัล Award of Merit ปี พ.ศ.2547) และโครงการอนุรักษ์วัดสระทอง จังหวัดขอนแก่น (รางวัล Award of Merit ปี พ.ศ.2545)

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการประกวดรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และรายชื่อโครงการผู้ชนะรางวัลในปีนี้สามารถดูได้ที่เว็บไซต์ <http://www.unescobkk.org/culture/heritageawards>

ขอขอบคุณ

นักพัฒนา : มณฑา อัจฉริยะกุล
ทับทิม แก้วกิ่ง

สถาปนิกชุมชน : ชวนัฐ ล้วนเลี้ยง
สักรินทร์ แซ่ภู
ณัฐวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์
มนต์ทวี จิระวัฒน์ทวี

ทีมงานมูลนิธิเด็ก-ประไพ วิริยะพันธ์

คณะครูศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

“โครงการอนุรักษ์ชุมชนย่านตลาดเก่าสามชุกนี้ได้รับรางวัล Award of Merit เนื่องจากแผนที่ระบุของโครงการสามชุกนี้ ได้แสดง ออกถึงวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และแนวทางที่แสดงถึงการร่วมมือกันของ หน่วยงานท้องถิ่น จนสามารถผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจมาได้ โครงการนี้ ทำให้เกิดความตระหนักในวงกว้างของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ที่มีพื้นฐานขึ้นมาจากรากหญ้า และมีคุณสมบัติที่จะเป็นแบบอย่างในการ อนุรักษ์ชุมชนทางประวัติศาสตร์แห่งอื่นๆ ในประเทศไทยได้”

คำประกาศจากยูเนสโก